

Tasca: Comentari de l'article 'De comú denominador, el màxim'

L'article següent va aparèixer publicat el dimecres 9 de desembre de 2009 al Regió 7.

De comú denominador, el màxim

XAVIER DOMÈNECH

Els darrers mesos s'ha tornat molt freqüent trobar, en articles i discursos, referències al "mínim comú denominador", en referència a la necessitat d'identificar els punts en comú en les diferents posicions que s'enfronten en un debat o un conflicte. Així, quan es justifica el funcionament d'un pacte de govern, s'expliquen les tècniques per elaborar un text constitucional, o es raonen els continguts d'un editorial conjunt de la premsa catalana, es diu que "ha estat necessari buscar el mínim comú denominador". Si m'ho permeten, aquesta és una ambició ben escassa. Vegem per què.

L'expressió "comú denominador" és d'origen aritmètic. Als de la meua promoció ens la van ensenyar als primers cursos de batxillerat elemental, que es corresponen amb els darrers de l'actual primària. En el mateix paquet també hi anava el "màxim comú múltiple", i tot plegat servia per fer operacions amb quebrats (fraccions, en català correcte). Pel que recordo, el comú denominador de dos nombres és aquell pel qual tots dos poden ser dividits sense donar decimals. Per exemple: el 4 i el 6 es poden dividir per 2; el 2 és el seu comú denominador. Però dos nombres poden tenir més d'un comú denominador. Per exemple: els nombres 8 i 12 són divisibles per 2, però també per 4. Per tant, l'expressió "agafar el comú denominador" pot ser ambigua. Podem preguntar: quin d'ells? En aritmètica, el que sol fer-se és buscar el "màxim comú denominador", és a dir, el nombre més alt d'entre els que compleixen la condició. L'expressió "mínim comú denominador" en la pràctica no s'utilitza, perquè no és necessari buscar-lo ni calcular-lo: sempre és l'1. Tots els nombres es poden dividir per 1; això no fa falta calcular-ho.

Quan es tracta de buscar punts d'acord, val la pena esforçar-se a trobar el nombre més elevat de coincidències possibles. És a dir, el màxim comú denominador. Perquè si ens limitem a buscar el mínim, acabarem aviat, però no ens servirà per a res. Per exemple: quin és el mínim comú dels partits del tripartit? Doncs... que són partits. Sí que hem avançat! I què més podem dir-ne? Doncs que els seus programes de govern tenen molts punts que es poden posar en comú. Això ja va més bé, ara ja anem més lluny, però això no és el mínim; en realitat, quan confrontem els programes, punt per punt, estem buscant el màxim.

No s'enfonsarà Catalunya perquè diguem "mínim comú denominador" allà on no toca. Però ajustar el llenguatge mai no fa nosa.

Llegeix amb atenció l'article i, tot seguit, respon a les qüestions següents:

1. És correcte parlar de "màxim comú múltiple"? Per què?
2. Què és el comú denominador de dues fraccions? Com es calcula?

3. Té raó l'autor de l'article quan diu: *'Pel que recordo, el comú denominador de dos nombres és aquell pel qual tots dos poden ser dividits sense donar decimals.'*? Raona la teva resposta.
4. Quan l'autor explica, amb exemples, com trobar el comú denominador, què està calculant en realitat?
5. Creus que l'encerta quan diu que *'l'expressió mínim comú denominador en la pràctica no s'utilitza, perquè no és necessari buscar-lo ni calcular-lo: sempre és l'1'*? Amb què ho confon?
6. Explica, amb les teves paraules, què entens per comú denominador quan ho sents fora de la classe de matemàtiques.
7. Quan llegeixes un article d'un diari o sents una notícia a la televisió, dónes per suposat que sempre és cert?